

PdF:SP7MP_MTP2 Metodologie 2

Závěrečný úkol (Úkol č. 6)

Jana Nedomová (učo:266282)

Výzkumný problém: Zprostředkování umění osobám se znevýhodněním

Výzkumné téma: Edukační programy v prostředí galerie, muzea, pro sluchově postižené.

Hlavní výzkumná otázka: Jaké jsou nejvhodnější edukační programy pro osoby se sluchovým postižením v prostředí galerie?

Vedlejší výzkumné otázky: Je vnímání a zájem o umění sluchově postižených osob v galeriích, výrazně diametrálně odlišné od osob bez handicapu?

Jaké jsou nedostatky v edukačních programech v galeriích z pohledu sluchově postižených?

Pro můj výzkumný návrh jsem si zvolila téma z oblasti výtvarné výchovy, galerijní pedagogiky a speciální pedagogiky s názvem *Edukační programy v prostředí galerie, muzea, pro sluchově postižené*. Budu se tedy zabývat problematikou utváření speciálně-pedagogických programů pro osoby se sluchovým postižením. Na základě jejich odlišného audio-vizuálního vnímání světa. Budu se snažit zjistit, které formy a metody zprostředkování umění jsou relevantní pro vytvoření následného komplexního kulturně-vzdělávacího programu v některé z galerií.

Téma považuji za relevantní, protože zprostředkování umění pomocí edukačních programů se snaží obohacovat a rozvíjet osobnost a estetické cítění lidí, vzbudit teoretický zájem o výtvarné umění. Tím muzeum, galerie připravuje budoucí pravidelné a poučené návštěvníky. Aktivní formou zpřístupňuje lidem mezioborový pohled na umělecké, zejména výtvarné tendence, poskytuje zážitky z bezprostředního setkávání s originálními výtvarnými díly v jedinečném prostoru galerie.

Cílem je co neadekvátněji přiblížit výtvarné umění v galeriích a muzeích lidem se smyslovým handicapem. Nasbírat patřičné informace pro rozvoj edukačních programů v galerii s ohledem na sluchové postižení.

Metoda sběru dat:

Pro svůj kvalitativní výzkum pořídím materiály (audio nahrávky). Ty budou ve formátu MP3. Na nich zachytím celkem 18 rozhovorů.

Připravím si dva typy otevřených otázek po deseti. Které mohou být rozšířeny o další doplnění v průběhu rozhovoru. První typ otázek bude pro dotazované z oborů galerijní pedagogiky a speciální pedagogiky, druhý typ pro dotazované z řad sluchově postižených.

1. S kompetentní osobou ve třech galeriích, zabývajících se edukačními programy a zprostředkováním umění v galerii. Se speciálním pedagogem se zaměřením na výtvarnou výchovu.

2. S patnácti lidmi s různým typem sluchového postižení v centru denních služeb pro sluchově postižené nebo v jiné organizaci zabývající se volnočasovými aktivitami pro sluchově postižené.

Dva typy otázek jsem zvolila z důvodu, že se budu snažit zachytit odborné poznatky, ale i „laický“ názor. U dotazovaných z oblasti galerijní pedagogiky se zaměřím na zjištění jejich dosavadních zkušeností s přípravou edukačních programů se speciálně pedagogickým zaměřením. A jakých výsledků s nimi dosáhli. U dotazovaných se sluchovým postižením budou otázky zaměřeny především na přínos, jaký by pro ně programy v galeriích měly. Co v galeriích chybí z hlediska jejich postižení.

Způsob kontaktu:

Kontaktovat budu osobně ředitelku/e centra denních služeb (jiné organizace). Na základě její/ho doporučení a se svolením vybraných lidí, provedu rozhovory se sluchově postiženými, v organizaci.

Galerijního pedagoga vyhledám v instituci, která má ve své agendě tento pracovní post. Požádám tuto osobu o rozhovor. Ten se uskuteční buď přímo v galerii, nebo na jiném smluveném místě.

Výhody/ nevýhody:

Tento způsob sběru dat jsem si vybrala z důvodu jeho praktičnosti (provedu nahrávky na diktafon, nemusím pracovat s hromadou papírů) a autentičnosti. Také si myslím, že osobní kontakt je velmi důležitý a umožňuje střetávání názorů, lepší vyjádření vlastního názoru, který je možno odůvodnit. Při nepochopení otázky může být dotazovanému důkladněji vysvětlena, nebo přeformulována.

Problémem může být počáteční nelibost ředitelky/e nebo dotazovaných. Nevýhodou může být, třeba když dotazovaný nechce odpovědět na otázku, z různých vnitřních nebo vnějších příčin.

U těžce sluchově postižených může být problém v pochopení některých pojmů nebo i celkově v komunikaci. Proto je dobré mít sebou zajištěného tlumočnicka znakového jazyka.

Praktickým problémem může být porucha audio nahrávače, nebo poškození nahrávky, které mohu zjistit až při následné analýze.

Myslím si, že v tomto způsobu sběru dat není žádný závažný etický problém.

Úryvek ze scénáře rozhovoru:

Otázka (pro sluchově postiženého):

Stane se, že je v galerii výstava současného umění, které Vás zajímá, ale díky Vašemu postižení je pro Vás hůře srozumitelná? Ocenili byste doprovodný program zohledňující Vaše postižení?

Odpověď:

Ano občas. U některých výstav týkající se například video-artu nebo jiného způsobu tvorby, který využívá multimédií, by pro mne byl hodnotný doprovodný program, který by mi pomohl s porozuměním...

Terénní poznámky:

- je nutno zajistit během nahrávání rozhovoru co nejlepší podmínky, pro kvalitní záznam
- nahrávku dle potřeby dotazovanému znovu přehrát a poslechnout si ji, získat jeho souhlas s nahrávkou
- důkladná příprava otázek, především neznámé terminologie

Poznatky k dalšímu směřování výzkumu:

- zúčastnit se edukačního programu se speciálně pedagogickým zaměřením pro praktické informace z pozice diváka.
- po nasbírání přiměřeného množství informací pokusit se navrhnout edukační program pro sluchově postižené. Zkonzultovat ho s animátorem v galerii. Dle možností ho i zrealizovat. Pokud by došlo k realizaci, udělat rozhovor s účastníky programu.

Seznam literatury:

- POTMĚŠIL, Miloň. *Psychosociální aspekty sluchového postižení*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2010. 197 s. ISBN 9788021051843.
- KESNER, Ladislav. *Muzeum umění v digitální době. Vnímání obrazů a prožitky umění v soudobé*. Praha: ARGO a NG, 2000. 259 s. ISBN 80-7203-252-6.
- HORÁČEK, Radek. *Galerijní animace a zprostředkování umění*. 1. vyd. Brno: CERM, 1998. 142 s. neoznačeno. ISBN 80-7204-084-7.
- HORÁČEK, Radek; ZÁLEŠÁK, Jan. *Aktuální otázky zprostředkování umění: teorie a praxe galerijní pedagogiky, vizuální kultura a výtvarná výchova*. Brno: Masarykova univerzita, 2007. 189 s. ISBN 9788021043718.
- FERENCOVÁ, Yvona. *Apozice obrazu*. Vyd. 1. Brno: Pavel Křepela, 2009. 183 s. ISBN 9788086669120.
- ČERVINKOVÁ HOUŠKOVÁ, Kateřina; KOVÁČOVÁ, Tamara. *Umělecké tlumočení do znakového jazyka*. 2., opr. vyd. Praha: Česká komora tlumočnicků znakového jazyka, 2008. 133 s. ISBN 9788087218105.
- KOMORNÁ, Marie. *Systém vzdělávání osob se sluchovým postižením v ČR a specifika vzdělávacích metod při výuce*. 2., opr. vyd. Praha: Česká komora tlumočnicků znakového jazyka, 2008. 87 s. ISBN 9788087218181.
- NOVOTNÁ, Pavla. *Deaf Art - Výtvarné umění v kultuře Neslyšících*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008. 95 s. ISBN 9788021047761.

- TORÁČOVÁ, Veronika. *Tlumočení pro neslyšící a související legislativa*. 2., opr. vyd. Praha: Česká komora tlumočnicků znakového jazyka, 2008. 159 s. ISBN 9788087218310.
- MARSCHARK, Marc; LANG, Harry G; ALBERTINI, John A. *Educating deaf students : from research to practice*. Oxford: Oxford University Press, 2002. 277 s. ISBN 9780195310702.
- MARSCHARK, Marc; HAUSER, Peter C. *Deaf cognition : foundations and outcomes*. New York: Oxford University Press, 2008. 480 s. ISBN 9780195368673.
- MOFFAT, Hazel; WOOLLARD, Vicky. *Museum and galéry education: a manual of good practice*. AltaMira Press, 2000. 304 s. ISBN 0-7425-0408-5.

Myslím, že výzkum by přinesl daleko více poznatků, pokud by byl hodnotícím výzkumem a zabýval se třeba úspěšností některých konkrétních programů v galerii.